

ינואר 2021 | טבת-שבט תשפ"א

משולחננו

חודש ינואר בבית הפלמ"ח

החודש אנו נפרדים מד"ר אלדד חרובי, מנהל ארכיון הפלמ"ח. בחרנו להקדיש את ליבת הגיליון למבט קצר על עבודת הארכיון ולאדם העומד מאחוריה. אנחנו גאים לשתף שהחודש היו איתנו בזום 6,142 מבקרים!

קבלו מעט מרגעי השיא של החודש:

תמונת החודש: חברי צוות ההדרכה, אופק, ליאם ושי לאחר החיסון!

לקריאת פרישת ד"ר אלדד חרובי לגמלאות

בשנת 2004, הגיע לארכיון בית הפלמ"ח ד"ר אלדד חרובי, היסטוריון וחוקר של תקופת המנדט. הקשר נוצר כשאלדד כתב את עבודת הדוקטורט שלו: בארכיון ה'הגנה' הוא פגש את זאב לכיש - והשאר היסטוריה. כמנהל הארכיון הוא גם ניהל צוות מתנדבים גדול, היה ל'צלם הבית' ותמך בצוות ההדרכה כמידען שאין שני לו.

בתמונה: אלדד חרובי ואיש הבולשת הבריטית - ריצ'ארד קאטלינג, "הבולשת חוקרת"

"הפלמ"ח
הקיף אותנו
בילדות
ובנערות:
הסיפורים,
הספרות,
הרוח
והזיכרונות"

"נולדתי לפלמ"ח"

"נולדתי לפלמ"ח - אלדד אומר. אמו היתה פלמ"חניקית, אביו שירת בהגנה, "ובקיבוץ אלונים, בו גדלתי, חיו שתי דמויות פלמ"חאיות בולטות ומוכרות: מולה כהן, מפקד חטיבת יפתח, ויעקובה, יעקב כהן, המסתערב. הפלמ"ח הקיף אותנו בילדות ובנערות: הסיפורים, הספרות, הרוח והזיכרונות. בין ספרי הקריאה הראשונים שלי היה אלבום הפלמ"ח שהציג את תמונותיהם של מי שפגשתי שנים לאחר מכן בכנסים ובאירועים בבית". לאחרונה הגיע עיזבונו של מולה כהן לארכיון וריגש את אלדד מאוד.

"האופי החברי של הפלמ"ח, הדיבור ב'גובה העיניים', בלי להתחשב בהיסטוריה הצבאית או בדרגה, הרצון לתת, להתנדב ולעשות, כל אלו הן תכונות שמושכות רבים אל ההווי הפלמ"חאי. אמנם ה'סיפור' נגמר כביכול בשנת 1949, אבל "זה עוד חי", אנשים באים, מספרים, שולחים תמונות וכתבים, ואת כל המידע המועבר יש לשמר" - זו המשימה שהנחתה את אלדד לאורך פעילותו בבית הפלמ"ח וזו המשימה שהוא מתכנן להמשיך ולבצע, כמתנדב בבית הפלמ"ח לאחר פרישתו.

אלדד חרובי, ישראל בן יהודה ותמרה פרידלנד בספריית הבית

צוות המתנדבים

לאורך שני העשורים בהם פועל בית הפלמ"ח, ועוד שנים לפני, חלק גדול מהעשייה נעשית 'מאחורי הקלעים' בעזרת המתנדבים. המתנדבים הם שהניחו את הבסיס מהתחלה: איסוף תמונות, קורות חיים של נופלי הפלמ"ח, עדויות וכו'. היו בהם חברי וחברות פלמ"ח, בני ובנות הכשרה, בעלי קרבה משפחתית ושוחרי מורשת הפלמ"ח. כולם היו לשותפים משמעותיים בדרך. "ניהול הפעילות השוטפת של צוות המתנדבים מתחיל בסידור ימי ההתנדבות ועד לליווי צמוד בעשייה" מספר אלדד.

פעילות המתנדבים כוללת רישום אוספים ועיזבונות, קטלוג, המרת קבצי שמע לטכנולוגיה עדכנית, איתור חברים ועדכון קורות חיים, ומידע נוסף על נופלי הפלמ"ח. "בזכותם נעשים דברים שאי אפשר לעשות לבד". אלדד הדגיש את עבודת המתנדבים לאורך כל השיחה שקיימנו איתו. בשיחה שקיימנו עם המתנדבת נעמי עמית גם היא לא חסכה שבחים: "הידע הרב של אלדד, 'בור-סוד', האווירה שהוא משרה בצוות, המחויבות, כל אלו הופכים את ההתנדבות והעבודה מולו למשמעותית, נעימה ותורמת".

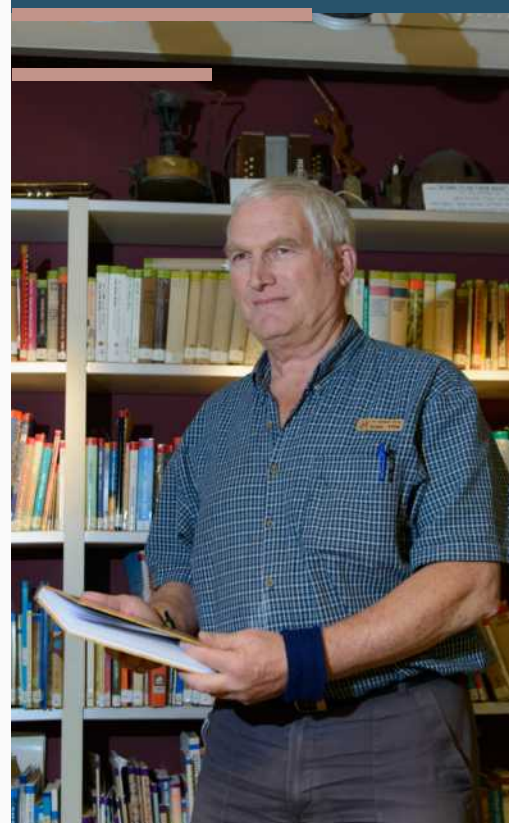
אתר האינטרנט של 'בית הפלמ"ח'

המרחב הראשון אותו ניהל אלדד היה מרחב וירטואלי: אתר האינטרנט של 'בית הפלמ"ח'. האתר החל כרשת פנימית בה נאספו חומרים העוסקים בהיסטוריה של הפלמ"ח ובנופלי. את איסוף החומר הובילה ירדנה וירוב, והוא עלה לאוויר ביולי 2005. מאז ועד היום אלדד מפעיל את האתר שלנו. האתר מתעדכן בכל יום בחומרים, רשימות, תמונות וקורות חיים, המתווספים יחד למאגר מידע המשרת חוקרים מהארץ ומחו"ל, מבקרים, שוחרי פלמ"ח ואפילו את צוות ההדרכה. איסוף החומרים לעדכון האתר מתבצע בעזרת צוות המתנדבים המסור עליו מנצח אלדד.

"האתר פעיל!" - כנסו, חפשו ומצאו את כל מה שרציתם לדעת בנוגע לפלמ"ח. אם יש לכם מידע שאין ברשותנו - אנא עדכנו אותנו. האתר הוא ה-'מקום' בו עולם התוכן של הפלמ"ח, האישים, הרעיונות והעשייה מאורגנים יחד לכלי לימוד ומחקר מרתק. 'למרות זאת', אומר אלדד, 'אין כמו להרגיש בידיים. רוב החומרים אמנם נמצאים באתר, אבל כדי לחוות את הפלמ"ח צריך להגיע אליו. בואו לבקר, לשמוע, לקרוא ולהרגיש ותחשפו בעצמכם לעולם העשיר שיש לפלמ"ח להציע".

"בזכותם נעשים דברים שאי אפשר לעשות לבד"

אלדד, על מתנדבי בית הפלמ"ח

'אוצר תמונות הפלמ"ח'

המקום בו 'מרגישים' במיוחד את הפלמ"ח ואת רוחו הוא 'אוצר תמונות הפלמ"ח'. כשלושים אלף תמונות מקוריות, המסודרות בכמאה אלבומים, מציגות את הפלמ"ח מראשיתו ועד למלחמת העצמאות. המיזם האדיר של דיתה פרח שהחל מאוספי תמונות בקופסאות קרטון, הפך למושך ביותר. נהנים ממנו צעירים ומבוגרים כאחד.

אחד המפעלים הגדולים והפעילים של הארכיון הוא שימור האלבומים, סריקת התמונות וקטלוגן. אלדד וצוות המתנדבים המסור, פועלים להרחבת המאגר הדיגיטלי וסריקת התמונות באיכות גבוהה. התמונות הסרוקות מוצגות באתר בית הפלמ"ח.

'חדר נופלים'

הפינה האהובה על אלדד בבית הפלמ"ח היא 'חדר הנופלים'. הטיפול בעיזבונות, בעדויות, במכתבים של הנופלים מאפשר להיחשף לאנשים שמאחורי הסיפור. מי הם היו? על מה חלמו? מה היו תקוותיהם, אהבותיהם ואכזבותיהם? אלו חשובים לא פחות מנסיבות הנפילה והקרב האחרון. אלדד נפגש עם הסיפורים, האנשים והמשפחות. תחושת אחריות היא שמדרבנת ומעודדת אותו להמשיך ולעסוק בתיעוד הסיפורים האישיים, הערכים והמסרים, שלא ישכחו.

'להביט קדימה באופטימיות'

אלדד הוא מידען מוכשר ובקיא העוסק בנושאים 'רציניים'. אם תגיעו אל משרדו, תגלו גם צד אחר לדמותו המיוחדת. שלושה דברים בולטים במיוחד: כשביקשנו ממנו לספר על הפריט המשמעותי ביותר בחדר- הוא הצביע על השלט 'להביט קדימה באופטימיות'. "המשפט הזה מלווה אותי מימי עבודתי כמורה בבית הספר לחינוך מיוחד, אז אימצתי את האופטימיות כמוטו". השני השלט 'Hope for the best, prepare for the worst'. זו האמרה שליוותה את הבולשת הבריטית בפעילות מול הסוכנות היהודית. הפריט האחרון, והחביב בהחלט, הוא אוסף תמונותיהם של זמרי רוק משנות ה-60 וה-70. לפעמים כשחוצים את המסדרון ליד חדרו זוכים לשמוע את בוב דילן בבית הפלמ"ח.

**"תחושת
אחריות היא
שמדרבנת
ומעודדת אותו
להמשיך
ולעסוק בתיעוד
הסיפורים
האישיים, שלא
ישכחו"**

אלדד וחזי יוסף

אלדד,

בשם צוות בית הפלמ"ח ועשרות מתנדבים, מבקרים ומתעניינים, תודה רבה על עשייתך הברוכה לאורך השנים. אנחנו מאחלים לך הצלחה רבה ביציאתך לדרך חדשה ויודעים שעוד נפגש.

ינואר בבית הפלמ"ח

השפעת הפלמ"ח על התרבות הפופולארית

החודש נהנו אלפי חברים מסדרת ההרצאות "הרוח נושבת" שהועברה בשיתוף עם 'המועצה לשימור אתרים', ושודרה בפלטפורמת הזום ובפייסבוק. בסדרה דנו בהשפעות הפלמ"ח על התרבות הפופולרית בישראל. יואב קוטנר, השדרן, העורך, חוקר המוסיקה, ובנו של לוחם הפלמ"ח מנחם קוטנר ז"ל, פתח את הסדרה בהרצאה מיוחדת אשר עסקה בהשפעת דור הפלמ"ח על המוסיקה הישראלית בעבר ובהווה. הבלשן ד"ר רוביק רוזנטל הדגים לנו את השפעת הפלמ"ח על העברית המדוברת. הרצאתו עקבה אחר 'גלגולי' השפה הפלמ"חאית, שעיצבה את העברית המדוברת של ימינו. ד"ר רוזנטל הסביר מדוע "ג'ובניק" בפלמ"ח נחשב למחמאה, מהו הפינג'אן, הספל או הקנקן, מה הפירוש "האמיתי" לראשי התיבות פֶלֶמ"ח ועוד.

בהרצאה השלישית יצאנו למסע עם צור שיזף, גילינו את השפעות הפלמ"ח על תרבות המסעות הישראלית. שיזף טען שבמסעות הפלמ"ח היה ממד של כוח: הן ברמת הסיבולת שדרשו, והן ביחס לבדואים שניקרו בדרכם. הכוח המדובר מלווה את תרבות הסיירות הישראלית עד היום.

לאחר שנחנו מהמסע ואגרנו כוחות, שוחחנו עם פרופ' יעל דר על נרטיבים שונים של המלחמה וגבורת הצבר בספרות הילדים הקנונית, תוך בחינה מעמיקה בנושא.

ההרצאה האחרונה בסדרה פתחה את חודש פברואר בהרצאתה המרתקת של ד"ר שוש מרזל ועסקה בהשפעת הפלמ"ח על האופנה והתרבות הוויזואלית כיום. ד"ר מרזל הסבירה כי החאקי ובגדי העבודה הושפעו מהלבוש הפשוט של הפרולטריון האירופאי, ונלבשו בפלמ"ח ברישול אופייני. רישול אופייני זה הוא הבסיס לסגנון ה'זרוק' של הישראלים עד היום.

אנחנו מזמינים אתכם לצפות בהרצאות. [לצפייה לחצו כאן](#). מוזמנים גם להתעדכן בדף הפייסבוק של בית הפלמ"ח לגבי סדרות נוספות.

שלל

הרצאות

נוספות

תוכלו

למצוא באתר

היוטיוב של

בית הפלמ"ח

לחצו כאן

לכניסה

צור שיזף

'מסעות הפלמ"ח ממטולה עד הנגב, מן הים עד המדבר' צילום מסך מתוך ההרצאה

הפגנות נגד הספר הלבן השלישי

"דבר אחד שהפחיד אותנו זה ליפול חיים בידי הפורעים"

עמוס חורב,
'השיירה שלא
הגיעה'

השיירה שלא הגיעה, שיחה עם האלוף (במיל') עמוס חורב על שיירת חולדה

למעלה מ-1,700 איש התרגשו עמנו ביום שישי הראשון של
ינואר. עמוס חורב הקדיש שעה בלתי נשכחת לסיפור הקרב על
שיירת חולדה. [לצפייה לחצו כאן](#).

בתמונה: עמוס חורב
'השיירה שלא הגיעה'
צילום מסך

פלמ"חניקים עומדים
במחסום בירושלים

"זום על הפלמ"ח' עם בית ספר שדה כפר עציון"

לכבוד 80 שנה להקמת הפלמ"ח, השקנו יחד עם בית ספר
שדה כפר עציון סדרת הרצאות 'זום' על הפלמ"ח. ההרצאות
ילוו אותנו לאורך השנה ומחולקות לשלושה פרקים. הפרק
הראשון עוסק בשנים המוקדמות של הפלמ"ח ובמאבק
במדיניות המנדט הבריטי.

בחודש ינואר, שמענו שתי הרצאות מתוך שבע: יואב רגב עסק
בתחילת הדרך, במניעים להקמת הפלמ"ח, בנפשות הפועלות
ובפלוגות הראשונות. שי בייטנר הרצה על מסעות הפלמ"ח,
שהיו לחלק בלתי נפרד מההכשרה והשקפת העולם בפלמ"ח.
ההרצאות הבאות בסדרה ישודרו במהלך חודשי פברואר - מרץ
ואנו מזמינים אתכם להצטרף! להרשמה: [לחצו כאן](#).

מהפכה דיגיטלית בבית הפלמ"ח: עמוד הפייסבוק!

בשנה האחרונה חווינו בבית הפלמ"ח תנופה גדולה בפעילות במרחב הדיגיטלי. יצרנו מגוון של הדרכות וירטואליות, סרטוני הדרכה, שיחות זום עם חברי פלמ"ח, וגולת הכותרת: עמוד פייסבוק פעיל ומגוון.

העמוד הפך לבמה המרכזית לכל הפעילות הענפה שנעשית בבית. אנו מפרסמים מדי כמה ימים את החומרים הכי טובים שלנו. בעמוד מופיעים פוסטים בשלל צורות ונושאים: תיאורים היסטוריים על פי לוח השנה הפלמ"חאי, פוסטים על הסלנג והתרבות, קטעים נבחרים מן הארכיון ומידע על הנעשה בבית הפלמ"ח. עם כניסתנו לשנת ה-80 לפלמ"ח, הפעילות שלנו רק הולכת וגוברת ועמוד הפייסבוק הוא הדרך להישאר מעודכנים בכלל העשייה.

כדי להיות חלק מהקהילה הוירטואלית שלנו, היכנסו לעמוד [בקישור זה](#) ועשו לנו לייק! כבר עשיתם לייק? - כדי לוודא שלא תפסידו תוכן הכניסו את העמוד לרשימת המועדפים שלכם. איך עושים את זה? – [לחצו כאן](#). ובקרוב מאוד... נחנך את ערוץ היוטיוב החדש שלנו - המשיכו לעקוב במשולחננו ובעמוד הפייסבוק כמובן!

בפעם הראשונה בתולדות בית הפלמ"ח נקלטו ביחד חמישה חיילים חדשים לצוות ההדרכה. על אף התקופה המאתגרת החבר'ה הגיעו מלאי כוחות, אנרגיה ורצון ללמוד, להכיר ולקחת חלק פעיל בעשייה. צוות בית הפלמ"ח מברך את נועה, שי, תום, תומר וגבי בברכת ברוכים הבאים והבאות, אנחנו שמחים שאתם פה ומתרגשים לקראת השתלבותכם בעשייה המרובה המתרחשת בבית, בהצלחה!

בתמונה: הצוות החדש בתצוגת 'מסע פלמ"ח' כחלק מתהליך החפיפה

מוזמנים לעקוב
אחרינו בפייסבוק
'בית הפלמ"ח'

לחצו כאן למעבר לדף

חטיבת הראל הגדוד הרביעי, 1948

דבר המשורר בחר: ד"ר אלדד חרובי

דודו | חיים חפר

הערב יורד עלי אופק בוער,
רוחות בצמרת הרטיטו,
ואנו סביב למדורה נספר
על איש הפלמ"ח ושמו דודו:

איתנו הלך במסע המפרך,
איתנו סייר הוא בגבול,
בקומזיץ היה מזמר ועוד איך,
איתנו סחב מן הלול...

הגישו פינג'אן והגידו:
היש עוד פלמח'ניק כמו דודו?

יתה לו בלורית מקורזלת שיער
היתה לו בת צחוק בעיניים
- ועת הקיפוהו בנות עד צוואר
צחק הוא עד לב השמיים

אך ליל הורדה מן הלב לא יחלוף-
עת עוגן בחושך חרק,
הוא ילד נשא מן הים אל החוף,
ליטף את לחיו ושתק.

חשבו אז החבר'ה: אבוד הוא,
לאן התגלגלת יא דודו?

והנה הזקס בא בערב אחד,
זרח אז ירח של קיץ,
ודודו חיבק את הסטן שביד,
וחרש יצאנו בליל...

עם שחר הבאנו אותו מן הקרב.
הברוש צמרתו אט הרכין.
רק מי ששכל את הטוב ברעיו
אותנו יוכל להבין...

רעי, נא אמרו והגידו:
העוד מחייך הוא שם, דודו?...

"שיר מאוד מרגש
על חללי
הפלמ"ח. בשנות
עבודתי הרבות,
עסקתי לא מעט
בנושא השכול,
החללים,
המשפחות, חדר
ההנצחה והתיעוד
באתר וברשת."

בתמונה: דודו צ'רקסקי, התמונה
האחרונה בעמק החולה